

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת שלח תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 487

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תשעים אמונים לבני התפלה

במאמר הקודם פתחנו בדין על יסודות מנהג ישראל לברך ברכות השחר בצורתא חדא, איש באזני רעהו, מדי בקר. והבא בו הסברו של ה'מגן אברהם' (או"ח ו ט) שמנהג זה התנסד נדי שבאמצעותו יוכל כל אדם לצבר בכל יום תשעים אמונים אחר ברכות, מלבד האמונים שעונים אחר הקדיש, שאותם לא נתן לצרף למנון זה.

יש שלמדו טעם נוסף למנהג זה, מדברי הזהר הק' (תיקו"ז חדש דף פד א) מהם עולה חידוש נפלא, כי להבדיל מחובת מ'אה ברכות' המתפרשת על פני כל היום, את קצבת 'תשעים אמונים' יש להשלים מיד בתחלת היום, עוד לפני תפלת שמונה עשרה. לאור זאת מתבאר פן נוסף ביסודו וחשיבותו של מנהג שמיעת ברכות השחר מפי פמה מתפללים לפני התפלה, שהלא זו האפשרות היחידה לצבר תשעים אמונים עם בקר (הגהות 'בני אבא' על ספר 'פתורא דאבא', ענין ברכות השחר אות ו).

נתן להוסיף ולהטעים את הדברים על פי המבאר בזהר הק' בפרשת ובלה (רפה ב), שבאשר ישראל נזקרים לענות אמן פראוי, אזי פאשר הם מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא על צרותיהם, הקול מכריז בכל העולמות: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" (ישעיה כו ב). ודרשינו: "אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמונים'"; "פתחו שערים" - פשם שישאל פתחו שערי הברכות, כפ פתחו בפניהם שערי תפלה ותתקבל תפלתם.

אמר מעתה, אם הנביא ישעיה מכריז שישערי תפלה נפתחים בפני העונה אמן, הרי שאין לה הכנה מתאימה לתפלה יותר מלעסק בעניית אמן, והרי לנו טעם וסבה נוספת לטרח ולהקדים להתניב עשר דקות לפני התפלה נדי לענות אמן אחר פמה מהמתפללים. אין ספק שבזכות עניית האמונים הרבים בכלל, עם קיום תקנת אמירת תשעים אמונים בהלכתה בפרט, יפתחו שערי שמים לקבל תפלתנו לרחמים ולרצון.

בקריאת "פתחו שערים",

שבת שלום,

ע'ר' 213 מחולקת"ן.

רק יהושע הקדים והתפלל

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (ג טז) רש"י הביא את דרשת חכמים (סוטה לד ב) שבכך ששנה משה את שמו של 'הושע' ל'יהושע', כון להתפלל עליו: "כי ה' יושיעך מעצת מרגלים". ויש להבין: מפני מה מכל המרגלים התפלל משה רק על יהושע?

פרש האדמו"ר רבי יצחק מזורקא:

משה התפלל רק על יהושע, כיון שנוכח לראות כי מכל המרגלים רק הוא התפלל לפני יציאתו שלא יכשל בשליחותו. וכפי שגמרנו בשמו המקורי 'הושע', שהיה מבקש שיושיעו ה' לבל יכשל בשליחותו. לעמת זאת, לשאר המרגלים שלא נשאו תפלה בעבור עצמם, לא היה משה יכול לסייע בתפלה. והיה הרבי מזורקא מסיים את דבריו בלקח נוקב: מכאן יש ללמד שהצדיק יכול לסייע רק למי שמתאמץ ועושה פעולות ללכת בדרך הישר, ולא למי שיושב בטל וסומך על רבו שיעשה את המלאכה עבורו...

החסיד הנודע רבי אהרן וולדאן, בעל 'שם הגדולים החדש', הוסיף כי יתכן שלכך תרגם יונתן על פסוק זה: "וכדי חמא משה ענותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע", כלומר: מתוך שראה בענותנותו, שלא סמך על צדקותו אלא התפלל לבל יכשל בשליחותו, לכך התפלל גם הוא עליו (אהל יצחק השמטות אות ט).

אין עדה רעה בישראל

"עד מתי לעדה רעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי" (יד כז)

מפסוק זה למדו חכמים (מגלה כג ב, הובא ברש"י) ש'עדה' הנצרכת לאמירת דברים שבקדשה, אינה פחותה מעשרה אנשים. שהרי שנים עשר מרגלים נשלחו לתור את הארץ, ומהם שנים -

הושע וכלב - לא חטאו, ומכאן שלשון הפתוב: "לעדה הרעה הזאת" מתיחסת לעשרת המרגלים הנותרים.

מכך שבחרה התורה ללמדנו שעשרה אנשים נחשבים לעדה, דוקא בפתוב: "עד מתי לעדה הרעה", הוכיח האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימינוב שחטא המרגלים היה "דק מן הדק, ורק לגדל מעלתם נחשבה טעותם לחטא גדול" (אגרא דפרקא' אות לג).

רבי משה פינשטיין פרש שרצה הפתוב ללמדנו בכך שלאמירת דברים שבקדשה די גם בעדה רעה, דהינו אף מנו אנשים שאינם כשרים. זאת לפי שבמעמקי לבו של כל אחד מישראל חבויה נקדה נסתרת של קדשה, ומכחה של נקדה זו יכול ה' יתברך להשרות שכינתו עליהם (ספת דוד' אות צג).

מצות ציצית כסגלה לראיה

"והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם" (טו לו)

כתב השלחן ערוך (או"ח כד ד) שיש נוהגים שבשעה שקורים פרשת ציצית בקריאת שמע, כשאומרים "וראיתם אתו" מסתכלים בציצית ונותנים אותה על העינים וימנהג יפה הוא וחבובי מצוה.

בענין זה כתב המקובל רבי נתן שפירא מירושלים (ודבריו הובאו במשנה ברורה' שם סק"ז): "מצאתי בשם הקדמונים שכל המעביר ציציתו על גבי עיניו בשעה שקורא קריאת שמע מבטח לו שלא יבוא לידי סמוי עינים". על פי זאת באר את הפתוב "והיה לכם לציצית"; שלכאורה הרי פשוט שחוט הציצית יהיו לנו לציצית, ומה בא הפתוב ללמדנו? אלא שכך היא פונת הפתוב: "והיה לכם מצות ציצית, לציצית" - כסגלה לשמירת כח הראיה - כפרוש רש"י ש'ציצית' היא מלשון הצצה והסתכלות, וכיצד? על די "וראיתם אתו" (מצת שמורים, שער הציצית, סוד הסתכלות בציצית תמיד).

'ברוך המכין מצעדי גבר'

אלא שתוף כדי שאני מתניע את הרכב ונחפו לצאת לדרך, החל הטלפון שבכסי לרטט ולצלצל. הפתעתי לשמע מעבר לקו את קולו של פקיד המס שהייתי אמור לפגוש באותו בוקר. הוא התנצל עמקות ובקש להודיע כי לצערו לא יוכל לפגוש אותי היום; "בנודאי אתה כבר בדרך לירושלים", אמר לי בהשתתפות, "אך רק הרגע נודע לי שלא אוכל לבוא הבקר לעבודה. אני ממש מצטער שהטרחתי אותך לחנם..."

"הסר דאגה מלבך", שמחתי להרגיעו, "אכן בשעה זו כבר אמור הייתי להיות בדרך, אך בהשגחה פרטית מיחדת התעכבתי. תפסת אותי בזיוק ברגע שעמדתי לצאת לדרך". הפקיד שמח לשמע שלא הטרח אותי לשוא. סכמנו מיד על מועד חדש לפגישה, והפעם הרגשתי בנוח לקבע את הפגישה ליום ולשעה שבה הייתי צריך בלאו הכי לעלות לירושלים, ונפרדנו כידידים.

בדרך חזרה לביתי חשבתי בלבי, כי לו הייתי נכנע לעצת היצר ומבטל 'רק היום' את מנהגי הקדוש והקבוע, הרי שהייתי מקבל את ההודעה על בטול הפגישה בעצומה של הדרך, וכך הייתי מאבד שעות ארוכות מזמני היקר בעמידה מיתרת בפנקסים. נתן לומר באפן ברור כי ההתעכבות לעגית אמן היא שמנעה ממני עגמת גפוש זו.

אם לא די בכך, הרי ביום שלמחרת זכיתי לראות בהשליכה חיובית נוספת שהייתה לספור זה:

למחרת בבוקר, כאשר הגעתי מקדם לתפלה כהרגלי, הפתעתי לראות כי אחד מהמתפללים הקבועים במגן שבו אני מתפלל מדי בוקר, אשר בכל בוקר היה משתמט מלומר באזני את ברכות השחר, בטענה שהוא רגיל לומר את הברכות בביתו, עומד הפעם בתור יחד עם שאר ה'חברותות' הקבועות שלי. תוף כדי המתנה ענה הלה בדבקות 'אמן' אחר כל המברכים, ובהגיע תורו אף הוא אמר לפני את הברכות בדבקות מיחדת.

לאחר התפלה, כאשר הבעתי לפני בעדינות את תמיהתי על פשר השנוי, השיב האיש במענה מפתיע: "כאשר ראיתי אתמול את מסירותך הרבה לקיום מנהג זה, כך שלמרות שהגעתי בזמן לתפלה, טרחת להמתין למגן הבא כדי שלא להחמיץ ולו יום אחד ממנהגך הקדוש, לא יכלתי שלא להתבייש על שאני מרשה לעצמי להפסיד זאת, לא יום אחד, אלא בכל בוקר... הבנתי פתאום עד כמה חשוב בעיניך מנהג זה, והחלטתי אף אני להצטרף אליך..."

ואף לזכות שברכותי תאמרנה בהדור בפני מי שיענה אמן אחריהו.

כאמור, תכננתי לצאת מיד לאחר התפלה, זאת לפי שידעתי שבשעות אלו הפגישים עמוסים והדרך לירושלים מתארכת, ולא יכלתי להרשות לעצמי לאחר לפגישה כה חשובה וגורלית. לשם כך בערב שלפני יום הפגישה כבר סימתי להכין את כל המסמכים הדרושים לי למחרת, שחלילה לא אצטרך להתעכב, ואף עליתי על יצועי בשעה מקדמת, כששפתי תפלה שהפגישה תעבר כשורה ושחלילה לא יגרם לי נזק או תקלה.

בבוקר השפמתי קום כהרגלי, אלא שלצערי דוקא באותו יום גורלי, מסבה שאינה תלויה בי, נאלצתי להתעכב קמעא בביתי, כך שהגעתי לתפלה רגעים ספורים לפני תחלתה. כאשר נכנסתי לבית הפנסת לא הייתי מפתע, אך בהחלט התאכזבתי לגלות שה'חברותות' הקבועות שלי כבר היו אחרי ברכות השחר.

עתה היה לפני נסיון: האם לוותר על הרגלי ולהתחיל את התפלה באותו בוקר ללא שמיעת ברכות השחר ועגית אמן אחריהו, כדי שלא לאחר לפגישה הגורלית, או להמתין למגן הבא שאמור היה להתחיל בשעה שבע וחצי, וכך לזכות גם היום לשמר על קבלתי בשמיעת ברכות השחר מפי מתפללי אותו מגן?

משך כמה שניות התלבטתי בדבר, ואז התעשתי, כאשר לפתע הכתה בי תובנה עמוקה: הרי כל התלבטותי נובעת מחמת החשש לאחר לפגישה שנקבעה לי עם אנשי רשות המסים; היעלה אפוא על הדעת שמפאת כבוד בשר ודם אפגע מלקיים את קביעותי לעגית אמן - וכי לא יהיה כבוד שמים חשוב בעיני כבוד בשר ודם?!

מפחשבה למעשה; בו במקום החלטתי להמתין למגן הבא ולקיים גם היום את מנהגי לעגית אמן אחר ברכות השחר של המתפללים.

ראשוני מתפללי המגן הבא שהכירו אותי ואת מנהגי, שמחו לומר בפני את ברכותיהם, וכך זכיתי גם היום להצטייד בעשרות רבות של אמונים לפני עומדי בתפלה לפני מלך מלכי המלכים.

בשעה שמונה וחצי, לאחר סיום התפלה, נכנסתי לרכבי ובקשתי לצאת לדרך. לא חששתי מהאחור, שכן הייתי סמוך ובטוח שפעלתי נכון כראון ה, ובנודאי לא אפסיד כלום מקיום רצוני יתברך.

הספור שלפנינו נשלח אלינו לאחרונה על ידי אחד מקוראינו הנאמנים, יהודי יקר ונכבד, שפמו רבים וטובים שזכו לדבק במצוות עגית אמן ובמנהג אמירת ברכות השחר בחברותא, אף הוא זכה מתוף דבקות זו לראות סיעתא דשמיא עצומה בענגיו.

וכך מספר מדענו: אני תושב בני ברק, וברשותי עסק בתחום

משך כמה שניות התלבטתי בדבר, ואז התעשתי, כאשר לפתע הכתה בי תובנה עמוקה: הרי כל התלבטותי נובעת מחמת החשש לאחר לפגישה שנקבעה לי עם אנשי רשות המסים; היעלה אפוא על הדעת שמפאת כבוד בשר ודם אפגע מלקיים את קביעותי לעגית אמן - וכי לא יהיה כבוד שמים חשוב בעיני כבוד בשר ודם?!

הפנקסים במעלה הדרך לירושלים

המזון הפועל בירושלים. עקב בעיה מסוימת שהתעוררה בנהול העסק, הזמנתי לברור במשרדי רשויות המס אשר בירושלים. הזמון נקבע לי לשעה תשע וחצי בבוקר, ולפיכך תכננתי לצאת לירושלים מיד לאחר התפלה במגן הקבוע שבו אני מתפלל מדי בוקר, מגן המתחיל בשעה שבע ומתקיים בבית הפנסת הסמוך לביתי.

כאן המקום לציין, כי בחסד ה' עלי התחזקתי בשנים האחרונות בקיום מצות עגית אמן כדבעי, ומתוף כך קבלתי על עצמי להקדים ולבוא בכל בוקר כרבע שעה לפני התפלה, כדי לזכות לפתח את התפלה בעגית אמן אחר ברכות השחר של כמה מהמתפללים,

התחיל המברך ברכה אחרת

ברפת "מגן אברהם" אף שהתחיל "אתה גבור", לפי ששלוש הברכות הראשונות בתפלת העמידה נחשבות כברכה אחת (רא"ש ברכות ז כג), לךך אף אחר שהתחיל הש"ץ ברפת "אתה גבור", עדין לא הסתיימה ברפת אבות.

בשיאר ברכות

הדין האמור אינו אלא בברכות שהובת הצבור לשמעון, כגון ברכות חזרת הש"ץ, אך בברכות שאין הובה לשמעון מתר לכלי עלמא לענות אמן אף אם התחיל המברך ברכה אחרת.

מקורות ובאורים:

כך פסק בשו"ת 'בצל החכמה' (ח"ה סי' יז), וראה שם שכתב שכן הדין אף באופן שהתחיל המברך לומר דבר חל מיד אחר שסיים ברכתו.

ב'הליכות שלמה' - תפלה (ו טז) כתב שדין זה נאמר אף בקדיש, שלכאורה מתר לכלי עלמא לענות את האמן הקודמת ל"היא שמייה רבא", אף אם החזן המשיך מיד לומר "היא שמייה רבא" שהוא ענין אחר, וראה שם (הערה כג) שהניח דין זה בצירוף עיון. ב'משנה אחרונה' (סי' ככד הערה תקה) באר טעמו שכיון שאין הובה על הצבור לשמע "היא שמייה רבא" מפי הש"ץ, הרי הוא כמי שהתחיל ברכה שאין חובת הצבור לשמעה, שבכהאי גוונא מתר לכלי עלמא לענות אמן אחר הברכה הקודמת.

מקורות ובאורים:

ה'ברכי יוסף' (או"ח ככד ט) הביא את דעת רבי יעקב מולכו שלאחר שהתחיל שליח הצבור ברכה חדשה, אין לענות אמן על הברכה הקודמת, לפי שכבר עבר זמנה של הברכה הראשונה, והרי הוא כעונה אמן בלא ברכה. ה'משנה ברורה' (ככד לו) נקט כדעה זו, וב'באר הלכה' (שם יא) הביא שכן נקט אף ה'מגן גבורים'. בספר 'קשר גודל' (סי' ט אות כט) הוסיף החיד"א שענין בטויל אמן זה מוטל על כתפי הש"ץ.

ואולם ה'ברכי יוסף' עצמו צין לדעת 'הלכות קטנות' (ח"א סי' נה) החולק וסובר שכל זמן שלא ענו הצבור אמן לא פלטה הברכה, ואין בכח הש"ץ שמהר להתחיל ברכה אחרת, לאבד את האמן מפי הצבור. וראה ב'תורת חיים' (שם יב) שהצדיק דבריו. ה'הלכות קטנות' אף הוסיף והביא סברא נוספת לךך שיש לענות אמן אחר

דעי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הגאון רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון

אמונה, שהקדוש ברוך הוא עושה הכל, משפיע הכל ומידו הכל. זהו היסוד של "צדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב ד) שעליו העמיד חבקוק את כל התורה, וזהו יסוד כל עבודת האדם.

הזהר הקדוש (ראה תיקוני זוה"ח ח כג א) אומר שלשון הפסוק "צדיק באמונתו" מכוונת על "צדיק" [תשעים] אמנים. הפשט בזה הוא, שבהקפדה על אמירת צדי"ק אמנים נהפך האדם להיות מציאות של "צדיק", כי כל מערכת החיים שלו הופכת להיות מערכת חיים של אמונה רצופה ונצחית.

נמצאנו למדים שאמן אינה רק רגע של אמונה, אלא בסווי לחיים שלמים של אמונה. ומי שכל חיי היום שלו הופכים לחיים של אמונה, זהו יסוד התורה כלה.

את פתיחת שערי גן עדן לעונה אמן בכל כחו דרשו חכמים מהכתוב (ישעיה כו ב): "פתיחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים" - "אל תקרי שמר אמנים" אלא שאומרים אמן". המהרש"א (ח"א שם) באר שאין כונת חכמים להוציא את הפסוק מפשוטו, אלא שיש לקרא את הפסוק ככתבו - "שמר אמנים", ולפרש את המלה "שמר" מלשון המתנה (ראה רש"י ישעיה שם). שבכל עת שאדם שומע ברכה, עליו להתמתין ולהקשיב באיזו ברכה מדבר, כדי שיענה אחריה אמן כהלכה. כי עבודת האדם אינה רק לומר את האמן כשמזדמן לו, אלא "לשמר" אותה, כלומר לשמע כל ברכה ולשמר שלא לאבד את האמן. לחפש את המברכים, לשמע אותם ולהקפיד לענות אחריהם אמן.

זכה דורנו לבני אמונים, שמלבד שהם מפצירים בכלל ישראל להיות 'שומרי אמונים', הם אף החדירו בכלל ישראל משגים נשכחים של "צדיק באמונתו יחיה". אם נשכיל ללכת בדרך זו, לענות אמן בכל כחו - בכל פנתו, בודאי נזכה לחיים של אמונה, שזה יסוד כל התורה.

כבר נודעו דברי חכמים (ברכות נג ב) ש"גדול העונה אמן יותר מהמברך". וראוי שנחשב: במה מתיחדת גדלותו של העונה אמן שעליה דברו חכמים?

הגמרא בשבת (ק"ט ב) אומרת שמשמעותה של אמן היא: "אל מלך נאמן", ובפשוטו באור הדברים, שהעונה אמן מאמן ומקים את הדברים שאמר המברך. ואולם נראה לבאר עוד, שבפועל אמירת הברכה היא בסווי אמונה רגעי, שכן אומר הברכה חי אותה ברגע זה שמשבח בלבד, העונה אמן מתחבר למציאות של אמונה הנמשכת לנצח, ואף בכך נחשב שמקים את הברכה, הינו שנותן לה קיום נצחי של "אל מלך נאמן", וזהו עמק גדלותו של העונה אמן על המברך.

אף משמעות עניית אמן "בכל כחו", שבה התנו חז"ל את פתיחת שערי גן עדן, מתפרשת באופן האמור. שבמה שאמרו (שבת ק"ט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", ופרש רש"י (שם ד"ה כל) ש"בכל כחו" הינו "בכל פנתו", כונתם שעל האדם לענות אמן "בכל פנתו", דהינו בכונה של אמונה נצחית המבארת במלים "אל מלך נאמן".

אדם האזכה לחיות עם אמונה, הרי הוא חי כבר כאן בעולם הזה בגן עדן, פשוטו כמשמעו. שהרי אדם המאמת את הברכה באמן, הרי הוא מעמיד בכך את יסוד כל התורה כלה, שהוא האמונה, וכפי שאמרו חז"ל (מכות כד א) שחבקוק העמיד את כל מצוות התורה על האמונה. האזכה לחלק בכל התורה, הרי ממילא הוא חי כבר כאן בעולם הזה בגן עדן, וזו משמעות הבטחת "פותחים לו שערי גן עדן".

כאמור, אמונה היא יסוד התורה כלה, וחלק מרכזי מהאמונה מוצא בסווי בעניית אמן, שכן באמצעותה חי האדם עם האמונה בכל רגע, ונמצאת אמונתו מתבססת בנפשו.

כלנו מקפיים בברכות, לאורך כל היום, על כל צעד ושעל, שהרי בסדר היום על כל פעלה וכל מעשה יש ברכה. הגדלות של העונה אמן היא בכך שהוא מאמת את הברכות והופך אותן למציאות של

הקדוש ברוך הוא חפץ בעניית אמן אחר הברכה

כתב רבנו בחיי: אף שהתורה לא צותה במפורש על עניית אמן, מפל מקום מן שצותה התורה שיברך האדם ויודה לבוראו על המזון שאכל ככתוב (דברים ח י): "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך", יש ללמד שחפץ הקדוש ברוך הוא אף בעניית אמן אחר הברכה. שהלא בהצטרפותו של העונה אמן לדברי המברך, נוצרת עדות של שנים המקימת את הברכה, וכך שם שהקדוש ברוך הוא חפץ בברכה, כך הוא חפץ בעניית אמן שהוא קיום הברכה (פד הקמח, ערך אמן).

בשמים מקפידים על אי עניית אמן

בליל שבועות שנת תשס"א נפטר בבני ברק אברך חשוב, שקדן ומתמיד עצום, מטובי אברכי 'כולל חזון אי"ש', ושמו רבי משה הורוויץ. לאחר פטירתו התגלה בחלום למי שהיה חברותא שלו בכולל במשך שנים רבות, וגלה לו כי בשמים מקפידים מאד על כך שמוזלזלים בעניית אמן.

ספור זה נשמע מפי הרבנית קניבסקי ע"ה בתוך דברי חזק שהקליטה בעבור כנס 'בני אמונים', כשבועיים לפני פטירתה. הרבנית העידה כי אותו אברך שלמד בחברותא עם הרב הורוויץ ספר לה את הספור האמור, ואף הוסיפה וספרה על השלכה מד'הימה שהיתה לספור זה, וכה היו דברייה:

"כאשר שמעתי את הספור נבהלתי מאד והתרגשתי. אמרתי בלבי שלא יתכן שישמע דברים כאלו שנמסרו משמים, ונמשיך בסדר יומנו כרגיל, שהרי כל עוד אנו חיים כאן בעולם, יכולים וצריכים אנו לעשות מעשה ולהתחזק בעניית אמן. כיון שנהגתי להתפלל כל בקר בעזרת נשים של בית הכנסת לדרמן, כשיחיד עמי היו מתפללות עוד כחמשים נשים, החלטנו כלנו מעתה להקדים לבוא, כדי שכל אחת תאמר ברכות השחר בתורה, וכך נזכה יחד לענות אמן על פמה מאות ברכות בכל יום.

בנוסף, לפני לכתתי לתפלה, אני שומעת ברכות השחר מפי בעלי הגדול ועונה אחריו אמן, ואחרי כן אני אומרת ברכות השחר באזניו והוא עונה אחריו אמן.

באחד הימים ספרתי לאחד מנכדי, שהוא גם נכדו של הרב שטיינמן, את הספור על התגלותו של הרב הורוויץ בחלום, ואת ההתחזקות שקבלנו על עצמנו בעקבותיו. הוא ספר זאת לסבו הגדול הרב שטיינמן, וגם הוא לא נותר אדיש לשמע הדברים. הוא החליט בעקבות כך שגם במגן המתקיים בביתו יקדימו המתפללים ויברכו זה אחר זה ברכות השחר בקול, כדי לזכות בעניית אמן."

לכבוד הרב יעקב דב מרמור שטיינשליט"א נושא דגל עניית אמן בדורנו, בעו ותעצומות! י"שר פח על התמדתכם במסירות להבעיר ללא הרף את שלהבת עניית אמן המאירה לכללנו, תוך כדי הבהרת גדל ענינה בטוב טעם ודעת, כפי שתא דשמיא ובהצלחה גדולה.

ראיתי שהבאתם בעלונכם וארט נפלא בשם ה'דברי חיים' על הפסוק (דברים יא כז): "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם", ואלו דבריו: "את הברכה" יש לברך "אשר תשמעו" - באפן שישמעו הסובבים ויענו אמן, ואין לזלזל בענין זה לפי שהוא נמנה בכלל "מצות ה' אלקיכם".

חשבתי לאור זאת שנתן לומר שענין זה אף נרמז בפסוק הפותח את הפרשה השניה של קריאת שמע (שם יג): "ויהי אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום..." שלכאורה תמוה מדוע נאמר לשון שמיעה ולא לשון עשיה, כפי שמתאים לכתב על קיום המצוות, וככתוב (שם טו מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי..."?

לפי האמור נתן לומר שיש כאן רמז על עניית אמן התלויה בשמיעת הברכות, דבר הנרמז אף בראשי תבות של המלים "אנכי מצוה" - אמן.

י"שר כחכם, ותחזקנה ידיכם על כל פעולותיכם,

בנימין שינברג

ברוקלין, ניו יורק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שיערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלוא

רבי יהודה אסאד כ"ג בסיון תרכ"ז

רבי יהודה אסאד נולד בשנת תקנ"ז לאביו ר' ישראל בעירה אסאד [אסוד] שבהאגריה, אשר לימים כנה על שמה. בצעירותו נסע לעיר סודיטץ שם למד תורה מפי האחים רבי יהודה פאלק ביכלר ורבי אהרן סודיטץ. בהמשך עבר ללמד בישיבתו הגדולה של רבי מרדכי בנעט בניקלשבורג.

המצבה על קברו של רבי יהודה אסאד בסודיטץ

בתחלה כהן כרב בעירה רעטע, משם עבר לכהן כרב בסעמניץ, שם כהן ברבנות עשרים ואחת שנים, ואף עמד בה בראשות ישיבה גדולה. שמו נודע כאחד מגדולי חכמי האגריה, ומפל רחבי אירופה היו פונים אליו בשאלות בהלכה.

בשנת תר"ג התמנה כרב בעיר סודיטץ, אליה אף העביר את ישיבתו הרמה. לעת זקנותו נחלש ובכ"ג בסיון תרכ"ג הסתלק לבית עולמו ונקבר בבית הקברות היהודי בסודיטץ.

מחבריו: 'שוית מהר"א' - יהודה יעלה; 'חדושי מהר"א' על הש"ס; 'דברי מהר"א' על התורה.

אמן כנגד "ברוך שם..."

אמרו חכמים (תענית טז ב) שבבית המקדש לא היו עונים אמן על הברכות, אלא היו אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וכתב רבנו בחיי (פד הקמח) ערך אמונה) שעניית אמן "יש לה את מעלת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" שאמרה בזמן המקדש.

רבי יהודה אסאד מבאר שהו בעניית אמן, שהיא ראשי תבות "אל מלך נאמן" (שבת קיט ב) והו באמירת "ברוך שם..." אנו מצהירים הצהרה זהה - שהקדוש ברוך הוא היה הוה ויהיה, שזוהי פידוע פונת שם הויה (פמבאר בשלחן ערוך או"ח א"א); "אל מורה על היות הקדוש ברוך הוא קדמון לכל, ככתוב (ישעיהו מג י): "לפני לא נוצר אל", וזוהי גם פונת המלים "ברוך שם". "מלך" מורה שהקדוש ברוך הוא משגיח ומנהיג עולמו בהוה, וכך גם מורות המלים "כבוד מלכותו". "נאמן" מורה על נצחיות וקיום, כנגד "לעולם ועד" (דברי מהר"א' ואתחנן).